

Į tą pačią žemę

Sunku susitaikyti su artimo mirtimi, ypač kai žmogus iš gyvenimo pasitraukia savo noru, nieko nepasakęs, nepaaiškinęs... Šeimai, giminėms kyla daug klausimų. Nerandant atsakymų, slegia kaltės jausmas, kad neišgirdo, nesuprato, neužjautė, nepaguodė, kai artimam žmogui to labai reikėjo.

Į redakciją kreipėsi klaipėdiškė Rima Vėlavičienė, prieš porą savaitių netekusi brolio Konstantino Navardausko, gyvenusio Aleksandrave. Jos manymu, Pakutuvėnų kapinės, kuriose šeima palaidojo jos brolių, prastos ir apleistos. Kartu su kitomis seserimis Danute Žiliene ir Irena Lučinskiene nori pervežti brolio palaikus į Kartenos kapines, šalia tėvų kapų. Mirusiojo žmona nesutinka.

Pakutuvėnų kapinaitės.

Audra ZDRAMIENĖ

KODĖL?

Sakoma: apie mirusiuosius geriausia nieko. Konstantino Navardausko vaikystė prabėgo Dyburių kaime. Paskutinius 18 savo gyvenimo metų žmogus nugyveno Aleksandrave, sukūręs antrąją šeimą.

Kalbinti aleksandraviškiai mirusįjį gyrė kaip auksinių rankų meistrą, gerą darbininką. Vienu metu jis kaimiečiams į pilnus pakeisdavo tuščius dujų balionus, tačiau daug kam buvo pažįstamas ir reikalingas. Paskui vyriškis, kaip ir daugelis nusivylusių kaimo gyvenimu vyrų, ėmė išgėrinėti. Vėliau prasidėjo "daugiadienės", o tarpai tarp jų vis mažėjo.

RUOŠĖSI?

Mirusiojo sesuo Rima Vėlavičienė sakė, kad brolis kartu su ja palaidojo tėvų ir kitų Kartenos kapinaitėse palaidotų artimųjų kapus aplankė šį rudenį.

Pasak sesers, brolis kalbėjęs, kad po mirties norėtų būti palaidotas šalia jų, svarstė, ar ne metas būtų pasistatyti sau paminklą. Grįžęs žadėjo surašyti testamentą, pagal kurį visą turtą paliktų vaikams.

Rima Vėlavičienė sakė, jog, girdėdama tokias kalbas, nepagalvojo nieko bloga ir neįtarė, kad su broliu matosi paskutinį kartą.

LAI DOTUVĖS

Dėl paskutinės mirusiojo kelionės šioje ašarų pakalnėje tarp giminių

nių kyla ne vienas ginčas, todėl laidojimo tvarką reglamentuoja tam tikri įstatymai. Pagal juos, pirmumo teisę - kur, šalia ko laidoti mirusįjį, turi šeimos nariai - žmona, vyras ar vaikai. Jei tokių nėra, sprendžia tėvai, broliai, seserys, anūikai ir pan.

Jadzė Navardauskienė nusprendė vyrą palaidoti Pakutuvėnų kapinėse šalia savo tėvo. Moteris sakė, jog nė vienas negyvena su saule, taigi tose kapinėse pasiliko vietos ir sau bei savo mamai.

PASIIKTINO

Kažkada Pakutuvėnai buvo klestintis kaimas. Dabar toje vietoje - neapbrėpiami laukai ir viena kita sodyba. Tiesa, bažnyčia liko. Ir kapinės liko, tačiau prižėlė medžių ir

Mirusiojo žmona nenori, kad vyro palaikai (kapas pirmas iš kairės) būtų perkelti kitur.

krūmų.

Niūrus kapinių vaizdas, velėna apaugę kapai, storas nukritusių lapų sluoksniš, vietomis išgriauta tvora niekada čia anksčiau nebuvo. Mirusiojo seserims padarė nekokį įspūdį. "Šiukšlynas, ne kapinės, - pasipiktino jos. - Tokias reikėtų uždaryti, tačiau jei vis dar laidojami žmonės, - atitinkamai prižiūrėti".

SENIŪNO NUOMONĖ

Pakutuvėnų kapinės - Šateikių seniūno Gražvydo Pauliaus žinioje. Pasak jo, keletą paskutinių metų kapines prižiūrėjo šalia gyvenę pūstelninkai-atsiskyrėliai, kuriuos, 50-čiai metų išsinuomoję 50 hektarų žemės, Pakutuvėnuose apgyvendino Kretingos pranciškonų vienuolynas. Tačiau atsiskyrėliai šią vasarą persikėlė į naują vienuolyną prie Kryžių kalno, o kapinės liko be nuolatinių prižiūrėtojų.

Seniūnas sutiko, kad Pakutuvėnų kapinės nė iš tolo nepanašios į, tarkim, Lėbartų ar kokias kitas kapines. Vienoje jų dalyje - neidentifikuoti senkapiai, kitoje - artimųjų dar lankomi ir prižiūrimi kapai.

Šios kapinės neturi nuolatinio prižiūrėtojo. Seniūno manymu, steigti nors pusę kapinių sargo etato seniūnijai būtų nuostolinga. Samdyti kokį žmogų kapinėms tvarkyti taip pat nėra galimybių. Pakutuvėnų kapines keletą kartų per metus tvarko viešuosius darbus dirbantys seniūnijos gyventojai.

SKIRTINGI NORAI

Velionio seserys kaltina save, kad neapžiūrėjo brolio laidojimo vietos, jam mirus. Jų manymu, laidoti mirusįjį Pakutuvėnų kapinėse tas pat, kas užkasti patvory. Rima Vėlavičienė sakė, kad giminė nori velionį perlaidoti Kartenoje. Seserys tikisi, kad mirusiojo žmona suprass jų norą ir leis perkelti palaikus.

Mirusiojo žmona Jadzė Navardauskienė sakė, kad vyras ir seserys nebuvo labai artimi, tiesiog lyg atskiros nuo kepalų nupjautos riekės. Perkelti palaikus ji nesutinka.